

تاریخ دانشگاه الأزهر مصر

تألیف شمس الدین عسائی مقدم

انتشارات مینوفر
Minufar.ir

مشهد مقدس - ۱۳۹۶

کتابخانه دیجیتال

www.minufar.ir

۵۵۷۲-۵۶۸۸۱ آید. ۹۲۱، ۶۹، ۶۸، ۶۷، ۶۶، ۶۵، ۶۴، ۶۳، ۶۲، ۶۱، ۶۰، ۵۹، ۵۸، ۵۷، ۵۶، ۵۵، ۵۴، ۵۳، ۵۲، ۵۱، ۵۰، ۴۹، ۴۸، ۴۷، ۴۶، ۴۵، ۴۴، ۴۳، ۴۲، ۴۱، ۴۰، ۳۹، ۳۸، ۳۷، ۳۶، ۳۵، ۳۴، ۳۳، ۳۲، ۳۱، ۳۰، ۲۹، ۲۸، ۲۷، ۲۶، ۲۵، ۲۴، ۲۳، ۲۲، ۲۱، ۲۰، ۱۹، ۱۸، ۱۷، ۱۶، ۱۵، ۱۴، ۱۳، ۱۲، ۱۱، ۱۰، ۹، ۸، ۷، ۶، ۵، ۴، ۳، ۲، ۱

۶۵۷۲-۵۶۸۸۱ آید. ۹۲۱، ۶۹، ۶۸، ۶۷، ۶۶، ۶۵، ۶۴، ۶۳، ۶۲، ۶۱، ۶۰، ۵۹، ۵۸، ۵۷، ۵۶، ۵۵، ۵۴، ۵۳، ۵۲، ۵۱، ۵۰، ۴۹، ۴۸، ۴۷، ۴۶، ۴۵، ۴۴، ۴۳، ۴۲، ۴۱، ۴۰، ۳۹، ۳۸، ۳۷، ۳۶، ۳۵، ۳۴، ۳۳، ۳۲، ۳۱، ۳۰، ۲۹، ۲۸، ۲۷، ۲۶، ۲۵، ۲۴، ۲۳، ۲۲، ۲۱، ۲۰، ۱۹، ۱۸، ۱۷، ۱۶، ۱۵، ۱۴، ۱۳، ۱۲، ۱۱، ۱۰، ۹، ۸، ۷، ۶، ۵، ۴، ۳، ۲، ۱

۶۵۷۲-۵۶۸۸۱ آید. ۹۲۱، ۶۹، ۶۸، ۶۷، ۶۶، ۶۵، ۶۴، ۶۳، ۶۲، ۶۱، ۶۰، ۵۹، ۵۸، ۵۷، ۵۶، ۵۵، ۵۴، ۵۳، ۵۲، ۵۱، ۵۰، ۴۹، ۴۸، ۴۷، ۴۶، ۴۵، ۴۴، ۴۳، ۴۲، ۴۱، ۴۰، ۳۹، ۳۸، ۳۷، ۳۶، ۳۵، ۳۴، ۳۳، ۳۲، ۳۱، ۳۰، ۲۹، ۲۸، ۲۷، ۲۶، ۲۵، ۲۴، ۲۳، ۲۲، ۲۱، ۲۰، ۱۹، ۱۸، ۱۷، ۱۶، ۱۵، ۱۴، ۱۳، ۱۲، ۱۱، ۱۰، ۹، ۸، ۷، ۶، ۵، ۴، ۳، ۲، ۱

سرشناسه	رضائی مقدم، شهرزاد، ۱۳۵۸ -
عنوان و نام پدیدآور	تاریخ دانشگاه الازهر مصر/ تالیف شهرزاد رضایی مقدم.
مشخصات نشر	مشهد: انتشارات مینوفار، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	۱۱۲ ص. ۲۱/۵×۱۴/۵ س.م.
فروست	علوم انسانی: ۲۱۱۸.
شابک	978-600-474-101-9: ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	فیبا
یادداشت	کتابنامه.
موضوع	جامعة الازهر
مو. و ع	دانشگاه‌ها و مدارس عالی -- مصر -- تاریخ
مو. د ع	Universities and colleges -- Egypt -- History
ه. بن. ۱ کنگره	۱۳۹۶ LG۵۱۱ ۲۳،۶ ق/
رده دی دیویی	۶۲۱۶/۳۷۸
شماره کتابشناختی ملی	۳۹۱۱۴۳۴

عنوان کتاب: تاریخ دانشگاه الازهر مصر

نویسنده: شهرزاد رضایی مقدم

صفحه آبرم + دنژاد

طراح جلد: سعیده اکبریان

شمارگان: ۱۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۶

چاپ و صحافی: دت

قطع: رقعی

شابک: ۹-۱۰۱-۴۷۴-۰۰۰-۷۸

قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

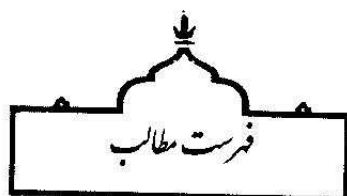
تمام حقوق چاپ و نشر این اثر محفوظ است.

مشهد مقدس، بلوار جلال آل احمد ۶۹ پ ۱۱۶، ص.پ: ۹۱۸۹۵-۱۷۵۵

همراه: ۰۹۳۵۲۱۶۲۷۵۵ - تلفن و دورنگار: ۰۵۱-۳۸۳۲۳۵۵۳

سایت: www.minufar.ir - ایمیل: minufar@yahoo.com

۹	مقدمه
۱۱	تاریخ پنهان الازهر
۱۲	تولد دانشگاه الازهر
۱۸	شروع فعالیت های علمی در الازهر
۲۱	الازهر در زمان ایوبی
۲۳	الازهر در زمان دوره ممالیک
۲۴	الازهر در دوره حکمرانی ممالیک بر مصر
۲۵	الازهر در دوره امپراتوری عثمانی
۲۸	الازهر در زمان ناپلئون
۳۰	الازهر در زمان محمد پاشا
۳۲	الازهر و محمد عبده
۳۵	الازهر در زمان جنگ جهانی اول
۳۸	الازهر در زمان جنگ جهانی دوم
۴۲	الازهر در زمان جمال عبدالناصر

الازهر در زمان انور السادات ۴۴

الازهر در زمان مبارک ۴۷

دانشگاه الازهر ۴۸

مجمع البحوث الاسلاميه ۴۸

مشيخه الازهر ۴۹

مقالات الازهر ۵۰

کتابخانه الازهر ۵۱

مجله الازهر ۵۶

نظام آموزشی الازهر ۵۸

کميته تحقيقاتي ۵۹

شروع فعاليتهاي علمي در الازهر ۶۰

خوابگاه‌های دانشجويي ۶۵

برنامه تابستانه زبان عربي در الازهر ۶۶

تورهای علمي ۶۸

سمنارها و جلسات ۶۹

مرکز هويت مصريان ۷۰

شورای عالی الازهر ۷۱

وظايف الازهر ۷۶

۱- آموزش ۷۶

۷۶	۲- تبلیغ
۷۷	۳- نقش سیاسی
۷۷	۴- فتوی
۷۸	ساختار سازمانی جامع الازهر
۷۹	دبیرخانه فنی پژوهشکده تحقیقات اسلامی
۷۹	اداره کز مؤسسات الازهر
۸۰	دوران جدید الازهر
۸۱	الازهر در قی بیست
۸۲	از دست دادن استقلال الازهر
۸۵	شیخ اعظم
۸۶	خط مشی آموزشی در دانشگاه الازهر
۸۷	شیخ الازهر
۹۰	برنامه تابستانه زبان عربی در الازهر
۹۰	پژوهشکده علوم و مدیریت عالی تحقیقات الازهر
۹۱	اداره مرکزی مؤسسات الازهر
۹۱	الازهر و آکسفورد
۹۳	معماری الازهر
۹۷	الحاقات فاطمیان
۹۸	تزیینات فاطمیون

۱۰۰ مرمت‌های ایوبیان و مملوک‌ها

۱۰۲ مرمت‌های عثمانی

۱۰۵ فهرست منابع

۱۰۶ منابع انگلیسی

www.ketab.ir

مقدمه

از عمده مظاهر مجلی تمدن و فرهنگ در هر قوم و ملت، دانشگاه‌ها هستند و با پژوهش در زمینه‌ی دانشگاه‌های موجود در هر دیار می‌توان به درک شناخت مردم آن سرزمین از بنیاده تمدن و فرهنگ پی برد. کشورهای دارای سابقه تمدن چندین هزار ساله از دانشگاه‌های قدیمی‌تر برخوردارند. یکی از عمده‌ترین و قوی‌ترین دلایلی که نشان می‌دهد تمدن و پیشرفته را در جهان مطرح نموده، این است که این کشورها به دانشگاه و تجهیز آن بسیار توجه دارند. این افتخار، همواره برای اسلام پابرجاست که تمدن این دین، از زایشگر پدیده دانشگاه بوده است.

الازهر الشریف یا جامع الازهر، کهن‌ترین نهاد آموزشی - دینی، بازمانده از روزگار فاطمیان در مصر است. این نهاد، با بیش از هزار سال قدمت و رویارویی با بسیاری از دگرگونی‌های سیاسی، اجتماعی و فرهنگی، همچنان به‌عنوان یکی از پراوازه‌ترین دانشگاه‌های اسلامی به حیات علمی - آموزشی خود ادامه می‌دهد.

نگاهی گذرا به تاریخچه دانشگاه الأزهر، این واقعیت مهم را آشکار می‌سازد که در طول تاریخ بیش از هزارساله الأزهر، افتخیزهایی بسیار گسترده، در این مجموعه علمی - فرهنگی رخ داده است. گاهی، مروج مذهب شیعه گاهی مروج اهل سنت و گاهی در اوج عزت و عظمت و گاهی در فقر انحطاط و رکود بود. این عوامل باعث شدند، اهل تحقیق، این دانشگاه را جزو مهم‌ترین دانشگاه‌های جهان قلمداد نمایند.

به دلیل کمبود کتاب و منابع به زبان فارسی درباره دانشگاه الأزهر مصر و دوران حکومت ناصر پاشا در مصر بر آن شدم تا کتابی درباره این مکان که از مهم‌ترین مکان‌های تعلیم و تربیت در دنیای اسلام بوده و هست و مورخان ایرانی روی آن کار نکرده‌اند بنویسم.

۱۰

لازم به ذکر است به دلایل کمبود منابع در ایران، از منابعی که در انگلیس وجود داشت و توسط یکی از دوستان برای من تهیه شده بود استفاده کردم و نام این‌ها در فهرست آورده شده است. جا دارد از آقای دکتر الله دینی برای ارسال این کتاب‌ها و همچنین از آقای دکتر احمدی خراگه در ترجمه کتاب‌ها به من کمک رساندند تشکر لازم کنم.

رضایی مقدم

۱۳۹۶/۶/۱